

Bezpečnost civilního letectví v Řecku

V březnu letošního roku využil odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra jednu z posledních možností zajištění financování zahraničních pracovních cest z evropského podpůrného programu TAIEX. Pro nové členské země Evropské unie přistouplivší v roce 2004 přestala být totiž 20. května 2008 tato zajímavá finanční podpora poskytována.

ORGANIZACE OCHRANY CIVILNÍHO LETECTVÍ

Vrcholným úřadem odpovědným podle mezinárodních předpisů za bezpečnost civilního letectví v Řecku je Úřad pro civilní letectví (HCAA). Do působnosti HCAA spadá přibližně 40 letišť (z toho 23 mezinárodních), množství leteckých dopravců, z nichž největší je Olympic Airlines, a dalších poskytovatelů leteckých služeb.

HCAA je řízen guvernérem, kterému podléhají generální ředitelé pro leteckou dopravu, pro řízení letového provozu a pro administrativní podporu. Kromě toho je guvernérovi úřadu přímo podřízen také ředitel bezpečnostní sekce. Bezpečnostní sekce je dále strukturována na tři oddělení, z nichž první odpovídá za bezpečnostní politiku a plánování, druhá za kontrolu dodržování bezpečnostních postupů a třetí za technické standardy bezpečnostních zařízení.

HCAA má trvalé zastoupení na všech letištích, provádí tam průběžnou kontrolu dodržování všech pravidel a postupů, přičemž na těchto letištích ve všech oblastech zastupuje stát. Místní zastoupení se tak zabývá otázkami provozu, provozní bezpečnosti i ochrany před protiprávními činy. V rámci této působnosti také provádí pravidelné bezpečnostní inspekce a vymáhá pokuty za nedodržování předpisů.

Kromě HCAA hraje zásadní roli v ochraně civilní letecké dopravy také Ministerstvo vnitra, které má především normotvornou funkci, a národní policie, která odpovídá za obecnou bezpečnost na území státu včetně primární odpovědnosti za řešení protiprávních činů v civilním letectví.

Podobně jako v jiných evropských zemích, tak i v Řecku se na bezpečnosti civilního letectví spolupodílejí vojenské složky. Armáda zodpovídá nejenom za ochranu vojenských letišť a letišť se smíšeným vojenským a civilním leteckým provozem, ale je také ve spolupráci s aliančními partnery v rámci NATO oprávněna rozhodnout o vojenském doprovodu a případných dalších opatřeních proti unesenému letadlu

v rámci konceptu RENEGADE (možnost sestřelení civilního letadla).

KOORDINACE NA CENTRÁLNÍ A MÍSTNÍ ÚROVNI

Vrcholným orgánem, který zajišťuje sladěním bezpečnostních opatření a postupů v řeckém civilním letectví, je Národní komise pro bezpečnost civilního letectví. Na rozdíl od současné úpravy v České republice se však na její činnosti podílejí zástupci vyšších stupňů řízení: komisi předsedá ministr dopravy a členy jsou generální sekretář ministerstva vnitra, guvernéř HCAA, šéfové zpravodajských služeb a velitel ozbrojených sil. Pokud je to zapotřebí, může být okruh účastníků zasedání rozšířen o zástupce dalších úřadů a organizací. Sekretariátem řecké Národní komise pro bezpečnost civilního letectví je bezpečnostní sekce HCAA, program jednání určuje guvernéř HCAA. Komise se schází nejméně jedenkrát ročně. Vzhledem ke skutečnosti, že tento interval je nedostatečný pro efektivní koordinaci bezpečnostních opatření, pracuje bezpečnostní sekce HCAA v současné době na vytvoření dalšího centrálního koordinačního orgánu, ve kterém by byli zastoupeni pracovníci nižších úrovní řízení, například na úrovni ředitelů, a který by se scházel častěji.

Na místní úrovni koordinují bezpečnostní opatření letištní výbory pro bezpečnost, které svolává vždy provozovatel daného letiště.

MEZINÁRODNÍ LETIŠTĚ ATÉNY (ELEFTHERIOS VENIZELOS)

Mezinárodní letiště Eleftheriose Venizela se nachází asi 20 kilometrů východně od centra Atén. Provoz na něm byl zahájen v březnu roku 2001 v rámci přípravy na letní olympijské hry v roce 2004. V roce 2007 odbavilo přibližně 16,5 milionů cestujících. Letiště bylo vybudováno formou partnerství veřejného a soukromého sektoru, více než padesátiprocentní vlastnický podíl má stát, manažersky však letiště řídí menšinový podílník, německá společnost Hochtief. Bezpečnost na letišti zajišťuje přibližně 40 kmenových zaměstnanců bezpečnostního úseku letiště a dalších přibližně 800 zaměstnanců soukromé bezpečnostní agentury, které si letiště najímá na základě aktuální provozní potřeby.

Za veřejný pořádek a bezpečnost na letišti v Aténách odpovídá především místní policejní stanice. V současné době disponuje přibližně 540 policisty a má k dispozici

samostatnou budovu, kterou si od letiště pronajímá.

Těžištěm činnosti bezpečnostního oddělení je vyšetřování trestné činnosti (bezpečnostní skupina) a pasová kontrola. Bezpečnostní skupina se podílí na vyšetřování krádeží, loupeží, převaděčství a dalších typů trestné činnosti, které se na letišti vysky-

tují. Nejpočetnější je ale samozřejmě – s ohledem na rozlehlost letiště a objem cestujících – skupina pasové kontroly.

Skupina vnitřní kontroly a skupina plánování a ochrany vytvářejí oddělení, jehož název lze asi nejpříjemněji přeložit jako oddělení organizace a plánování. Skupina vnitřní kontroly zodpovídá za vyšetřování pochybení jednotlivých policistů a obecně za kontrolu kvality uvnitř policejní jednotky. Skupina plánování a ochrany zase za přípravu policejních opatření, sestavuje například plány pro přílety a odlety VIP cestujících.

Oddělení policejních činností provádí klasickou hlídkovou činnost v terminálech a mobilními hlídkami se podílí na ochraně širšího okolí letiště. Provádí například kontroly provozovatelů obchodních činností na letišti, ale plní i obecné bezpečnostní úkoly, jinými slovy prakticky realizuje veškerá opatření, která pro ně metodicky připraví skupina plánování a ochrany. Oddělení letištní dopravní policie dbá na dodržování dopravního režimu v areálu letiště a vyšetřuje dopravní nehody, řídí provoz a vyšetřuje též případné nehody letadel na letišti.

ŘEŠENÍ ÚNOSŮ LETADEL V ŘECKU

Řešení protiprávních činů, zejména únosů, v Řecku upravuje samostatný dokument, neveřejný plán s označením IKA-ROS. Plán vychází z doporučení Mezinárodní organizace pro civilní letectví, formuluje hlavní zásady řešení protiprávních činů, vymezuje odpovědnost jednotlivých bezpečnostních složek za řešení situace a ustanovuje koordinační orgány na centrální i lokální úrovni. Plán byl ve spolupráci se zahraničními partnery vypracován v průběhu přípravy na letní Olympijské hry v roce 2004. Na zpracování plánu se podíleli především experti bezpečnostní sekce HCAA a policie; dokument byl schválen a podepsán ministrem dopravy, vnitra, obrany a ministerstvem zahraničních věcí.

Podle plánu zajišťuje centrální koordinaci krizových opatření v daných případech krizový štáb ve složení:

- ministr vnitra
- ministr dopravy a komunikací
- ministr zahraničních věcí
- ministr obrany
- ministr informací a masmédií
- velitel policie
- velitel armády
- šéfové zpravodajských služeb
- guvernéř HCAA

Tento krizový štáb je speciálně vytvořen pouze pro řešení mimořádných situací v civilním letectví, není určen pro řešení jiných typů mimořádných nebo krizových

V hale mezinárodního letiště Eleftherios Venizelos

situaci. Hlavní úlohou centrálního krizového štábu je dohled nad dodržováním základních principů řešení nouzových situací, pomoc lokálnímu krizovému štábu v případě nedostatku sil a prostředků a politické rozhodování.

Lokální krizový štáb řídí pod vedením příslušného velitele místní policie situaci přímo na daném letišti a pracuje ve složení:

- velitel místní policie
- vedoucí místního zastoupení HCAA
- velitel letištních hasičů
- zástupce policejního tiskového oddělení
- provozní ředitel letiště
- bezpečnostní ředitel letiště
- zástupce dotčené letecké společnosti

K hlavním úkolům lokálního krizového štábu patří informovat centrální štáb o vývoji situace, dávat instrukce veliteli zásahu na místě, rozhodovat o případném zastavení provozu na daném letišti, shromažďovat síly a prostředky a nasazovat je pro potřeby velitele zásahu, rozhodnout o nasazení psychologů na místě události, předávat informace dotčeným zemím dle standardů Mezinárodní organizace pro civilní letectví, poskytovat informace veřejným sdělovacím prostředkům, předávat informace příbuzným cestujících na palubě.

Přímo na místě události pak situaci řídí další policista – velitel zásahu, který má k dispozici specializované složky policie, tým rychlého nasazení, pyrotechniky, hasiče, ambulanci, vyšetřovatele, zpravodajský tým, tlumočníky, vyjednavče, dopravní policii a tým administrativní podpory. Veškeré tyto týmy jsou připraveny přímo na letišti a v případě potřeby si je velitel zásahu může vyžádat. Dále jsou v plánu

IKAROS vymezeny úkoly všech dotčených ministerstev a prostředky, které jsou nezbytné pro splnění plánu. Na-

příklad ministerstvo obrany musí mít k dispozici letadlo pro přelet na určené místo, ministerstvo zahraničí musí mít na každém letišti dostupného tlumočníka, ministerstvo vnitra (policie) musí mít personál pro obsazení uvedených týmů, ministerstvo dopravy se stará o aktualizaci plánu a odpovídá za organizování bezpečnostních cvičení.

ŘEŠENÍ ANONYMNÍCH OZNÁMENÍ O ULOŽENÍ BOMBY

Zajímavým způsobem řeší v Řecku anonymní bombové hrozby proti civilnímu letectví. Na každém letišti byla v souladu s Národním bezpečnostním programem vytvořena zvláštní skupina pro vyhodnocování takovýchto hrozeb. Skupina má maximálně pět rovnocenných členů; jedná se zejména o bezpečnostního manažera letiště, velitele policie na letišti, bezpečnostního šéfa místního HCAA a velitele vojenské základny (při smíšeném provozu). Tito zástupci vyhodnotí úroveň rizika a rozhodnou, zda je třeba na hrozbu adekvátně reagovat. Hodnocení rizika musí být jednomyslné, pokud alespoň jeden člen skupiny považuje hrozbu za reálnou, musí být přijata zprísněná bezpečnostní opatření.

Skupina při svém hodnocení vezme v úvahu historické zkušenosti, prozkoumá hrozbu a její určitost. Na základě tohoto hodnocení je poté hrozba klasifikována barevnou škálou od zele-

né (hrozba je planá), přes žlutou (nekonkrétní relevantní hrozba) po červenou (ohrožení konkrétního letu) a jsou přijímána příslušná opatření, definovaná v nouzových postupech.

OVĚŘOVÁNÍ SPOLEHLIVOSTI

Ověřováním spolehlivosti (background check) rozumíme prověření všech zaměstnanců, kteří se bez dozoru pohybují ve vyhrazených bezpečnostních prostorách letiště. V Řecku se ověřování provádí ve třech stupních.

První stupeň zajišťuje zaměstnavatel. Ten požádá zaměstnance o vyplnění předepsaného formuláře, poté prověří údaje v životopise (například minulé zaměstnavatele) a ověří totožnost žadatele. Poté je žádost předána zástupci HCAA na daném letišti, který si vyžádá stanovisko ministerstva spravedlnosti (výpis z rejstříku trestů). Pokud jde o občana Řecka, obdrží zpravidla odpověď za 2–3 dny. Odpověď z ministerstva spravedlnosti zní pouze „ano“ či „ne“ (osoba má nebo nemá záznam v rejstříku), neuvádějí se žádné podrobnosti. U všech cizinců a dále u osob, u kterých byly zjištěny nějaké podezřelé okolnosti, je dále prováděna evidenční (případně další) kontrola zpravodajskými službami. Tyto služby žádá o vyjádření také příslušné místní zastoupení HCAA. V případě státních zaměstnanců, jako jsou policisté, celníci či pracovníci ministerstev, nejsou vyžadovány informace z rejstříku trestů, má se zato, že osoby ve státní službě jsou dostatečně prověřeny při přijímacím řízení a v průběhu služby

Bohdan KOVERDYNSKÝ,
odbor bezpečnostní politiky
Ministerstva vnitra
Foto archiv

Mezinárodní letiště Eleftherios Venizelos

Staré aténské letiště